

TBC – NAJČEŠĆA ZARAZNA BOLEST NA SVIJETU

Tuberkuloza je zarazna bolest kroničnog tijeka uzrokovana bakterijom bacil tuberkuloze ili Kohov bacil, nazvan prema Robertu Kochu koji ga je otkrio 1882.godine. Bolest najčešće zahvaća pluća, što je uz tuberkulozu grkljana jedini zarazni oblik, no može napasti i bilo koji drugi organ u tijelu (mozak, bubrege, kožu).

Tuberkuloza prati čovječanstvo u čitavoj njegovoj povijesti i među najčešćim je zaraznim bolestima u svijetu. Budući da i danas odnosi više od 3 milijuna života i predstavlja globalni svjetski problem, na žalost nije bolest prošlosti, čak što više predstavlja ponovni izazov.

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) 1/3 svjetske populacije je inficirana bacilom tuberkuloze, a 5-10% njih će razviti bolest, što brojčano iznosi 30 milijuna oboljelih u svijetu sa 8 milijuna novooboljelih godišnje.

Incidencija se prema regijama u svijetu uvelike razlikuje. Tako u zemljama Europske regije prosječna incidencija iznosi 40/100000, s tim da je u razvijenim zemljama zapadne Europe broj oboljelih manji od 10/100000 što je brojka kojoj i mi težimo. Najveći broj oboljelih se bilježi u područjima Afrike i jugoistočne Azije s incidencijom 100-250/100000. Svijet je danas globalno suočen s pogoršanjem epidemiološke situacije, a razloge za to treba tražiti u povećanju broja imunokompromitiranih (AIDS, imunosupresivna terapija), starenju svjetske populacije (komorbiditet), pojavi rezistentnih i multirezistentnih sojeva bacila tuberkuloze koji ne reagiraju na klasične tuberkulostatike.

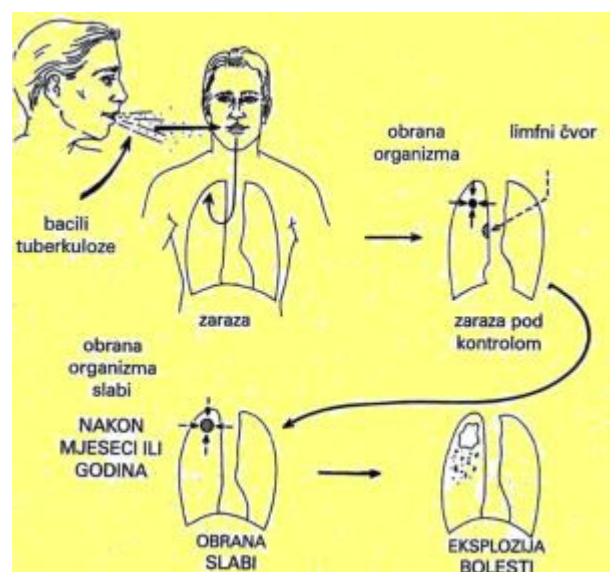
Stanje u Hrvatskoj

Hrvatska s 23 novooboljela slučaja na 100000 stanovnika u 2008.godini pripada među zemlje srednje visoke incidencije.

Do kraja osamdesetih godina prošlog stoljeća tuberkuloza u Hrvatskoj bilježi stalan pad. Početkom 90-tih godina dolazi do stagnacije opadanja tuberkuloze u cijeloj Hrvatskoj koja je, prije svega, uvjetovana Domovinskim ratom i pojavom migracijske tuberkuloze, te nezaposlenošću i padom socioekonomskog standarda stanovništva. Nakon ratnih godina i stagnacije, unazad par godina se ponovo bilježi polagan, ali svakako pozitivan trend regresije.

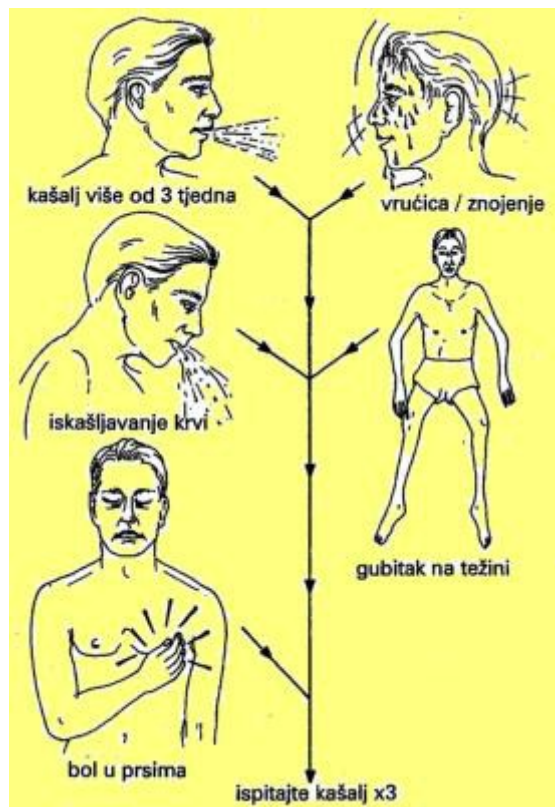
Način prijenosa bolesti

Bolest se prenosi kapljičnim putem: kašljanjem, govorom, pljuvanjem. Posebno su ugroženi bliski obiteljski kontakti bolesnika koji iskašljava bacile TBC. Infekcija ne rezultira obavezno oboljenjem. 5-10% inficiranih odraslih će u budućnosti razviti bolest. Kod djece je taj postotak nešto viši, tako da oni u dobi od 1-5 godina imaju rizik obolijevanja od 24%, a djeca u dobi od 11-15 godina rizik od 15%. Najosjetljivija su djeca dojenačke dobi ispod godine dana, u njih je rizik 43% da razviju manifestnu bolest nakon infekcije tuberkuloze.

"Jedan oboljeli od aktivne tuberkuloze (direktno pozitivan), neliječeni, može tijekom godine zaraziti 10-15 osoba iz kontakta. Kod bolesnika koji se ne liječe rizik od smrti je 50% unutar 5 godina."

Klinička slika

Liječenje:

Nakon otkrivanja bolesti najvažnije je bolesnika izolirati i što prije započeti liječiti specifičnim lijekovima koji se zovu antituberkulotici. Bolesnik mora biti izoliran dok mu iskašljaj ne postane „negativan“. Nakon povratka kući najvažnije je redovito uzimanje lijekova do potpunog izliječenja po preporuci liječnika, redovite kontrole, uredan način života – kvalitetna prehrana, izbjegavanje alkohola, pušenja, stresa idr.

Prevenција bolesti

Osim mjera koje se provode na državnoj razini i razini zajednice, te mjera koje provodi zdravstvena služba i svaki pojedinac treba sudjelovati u suzbijanju i sprječavanju pojavljivanja i širenja bolesti.

- kad kašljete stavite ruku na usta
- ne pljujte po podu
- upotrebene maramice ne bacajte okolo nego u kantu za smeće ili wc
- redovito perite ruke i održavajte osobnu higijenu
- ne pijte iz tuđe čaše
- ne unosite se sugovorniku u lice
- redovito zračite i održavajte higijenu prostorija
- izbjegavajte duhan, alkohol i drogu
- ispravno se hranite i redovito se odmarajte
- bavite se sportom

U slučaju pojave bolesti javite se liječniku na vrijeme i pridržavajte se uputa.

Ispravnim liječenjem tuberkuloze postiže se potpuno izliječenje bez gubitka radne sposobnosti te se smatra jednim od najisplativijih liječenja. Osobe iz bližeg kontakta treba obavijestiti o pojavi bolesti i savjetovati da se jave liječniku.

Udahnuti bacili se smještaju u pluća i izazivaju upalne promjene. Prvi simptomi se mogu javiti 2-4 tjedna nakon infekcije. Simptomi su podmukli i slabo izraženi. Najčešće je prisutan dugotrajni kašalj (kašljucanje), duže vrijeme povišena temperatura i pojačano znojenje, gubitak na težini i umor, bol u prsima, te iskašljavanje krvi (najčešće u kasnijoj fazi, ako se bolesnik ne javi ranije liječniku).

Kad liječnik (na osnovu simptoma i pregleda) posumnja na TBC radi se RTG snimanje pluća i analiza iskašljaja na bacil tuberkuloze.

Kod kontakata bolesnika zdravstvena služba provodi preglede u svrhu traženja bolesnih i inficiranih, te zdravstveno prosvjećivanje.

Specifična mjera prevencije bolesti je cijepljenje koje u našoj državi ima dugu tradiciju (od 1948. god.). Cijepljenje se provodi prema Kalendaru cijepljenja, a prvo cjepivo koje dijete dobije nakon rođenja je upravo protiv tuberkuloze. Cijepljenje protiv tuberkuloze ne štiti od infekcije, ali štiti od pojave teških oblika bolesti kojima su posebno sklona djeca u dojenačkom periodu.